

miként lehet jobb belátásra bírni és megmenteni. Az ember azonban, ha meg is bocsát, felejtteni ritkán felejt, s míg Istent a bűnös, annak megtérése érdeklí, addig az embert a bűn és a büntetés foglalkoztatja. Ezért „hangsúlyozza” a példázat leírója a gonosz szolga példás megbüntetését.

Jézus azonban a hetvenszer hétszer való megbocsátást tanítja, s példázza kimagaslóan – életében, halálában. Ha igaz tanítványai, keresztények akarunk lenni, Őt kell követnünk a megbocsátásban is, méltókká válva mintaimádsága, a Mi Atyánk szavaihoz: „...és bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek”, melyeket hűséges követői csak akkor mertek kimondani, ha valóban megbocsátottak ellenük vétő testvéreiknek.

A bevezetőben elhangzott újságcikk arról tudósít, hogy a közelgő magyarországi országgyűlési választások: „hazánk, nemzetünk nagy próbatétele”. Ehhez kapcsolódva elmondhatjuk, hogy a már nagyhéthez ért húsvét előtti időszakban a megbocsátás, az irgalmasság vagy a könyörtelenség, az irgalmatlanság választása és gyakorlása, jézuskövető, keresztényi mivoltunk nagy próbatétele. Bárcsak kiállnánk e próbát ünnep előtt és ünnep után, mindhalálig, szerető, megbocsátó, irgalmas Istenünk, édes Atyánk igaz gyermekeiként, akik így – gyarlóságuk, vétkeik ellenére is – méltók örök szeretetére és megbocsátására. Ámen.

NEMES DÉNES

ÉPÍTSÜNK ERŐS FUNDAMENTUMRA

Mt 7,21; 24–25

Amióta Jézus megjelent a galileai tenger partján, s végigszemlélte a két egyszeri ember eredménytelen halászatát, s majd maga is a hajóra szállt, és cselekvően részt vett ama eredményének megörökített halászásban, majd elhangzott az elhívó szava: kövessetek engem, és ezután nem halakat, hanem embereket fogtok halászni, azóta nagyon sok megjegyzés hangzott el és nagyon sok vélemény látott napvilágot Jézus munkásságával kapcsolatosan. Volt, aki úgy ítélte meg, hogy Ő egy a próféták közül, mások meg a csodatevő Messiást látták benne, aki feltámasztja a nem régen meghalt Jairus lányát; volt, aki legendás alakját abban látta, hogy a bénát, a guttaüttötet gyógyítja, más meg nem tudott szabadulni attól a jelenettől, amikor a bűnös asszonyt hozzá vitték, és az életnek mentette meg, vagy, amikor Jerikhon ment keresztül, és a bűnös Zákheus asztalánál vacsorázott, abból az elvből indulva ki, hogy az embernek fia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa, ami

elveszett! Kortársai közül nem egy a fölKent királyt látta benne, s a félelem, a hatalom védeése és irigység miatt nem a szabad szellemi versenyben dönt el, hogy ki lesz a nagy: a názáreti szellemi és lelki nagyság, vagy a Római Birodalom képviselői. Úgy tűnt, hogy inkább a 30 ezüstpénz, a fegyvert viselő emberek kegyetlensége, s ezért jutott osztályrészül a golgotai kereszt.

Jézus szerényen eihangzott tanításai nyomán, amelyek vázolták, kik a boldogok, melyik a két nagy parancsolat, mit is kell cselekednie az embernek, hogy az Isten országa megvalósuljon ezen a földön, vagy hogyan bocsát meg Isten a tékozló embernek, eleinte nem talált meghallgatásra. Később az történt, hogy az embernek útja a katakombák mélyébe vezetett, ezután meg keresztet varrt mellére, és vérrel öntözte a földet, nem egy esetben megfedkezett emberi hivatásáról, békétlenséget, háborút, pusztítást zúdított a földre, a békesség, a szeretet, az építés helyett s úgy árnyékolta be Jézusnak eszményien szép tartását. Így bizonyosodott be, hogy minden ránk maradt tanítása időszerű, s köztük az alapige is: „nem minden, aki ezt mondja néked: Uram, Uram! megyen be a mennyeknek országába; hanem aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát!” Sohasem veszített az értékéből, jelentőségéből, tehát ma is megvan a feltétele annak, hogyan lehetünk mi igaz keresztények!

Mert Testvérem, az ember, ha letér a Jézus által megjelölt útról, könnyen úgy jár, mint az, aki ás a földben, s egy régi pénzre bukkan, amely fényes és csillogó, s úgy véli, hogy megtalálta az egyetlen, senki által nem ismert értéket, és amikor a szakértőnek megmutatja, az kézlegyintéssel ad kifejezést véleményének, hogy csupán értéktelen pénzdarabról van szó.

A lélek értéke, a vallásos élet megalapozása, az Isten országának a keresése, a soha meg nem szűnő, mindig fáradságot követelő, a megalkuvást elutasító nehéz helytállásban van elrejtve, ahol nem a tessék-lássék elv érvényesül, ahol nem elegendő indőnként egy-egy Uram! Uram! kiáltás, hanem folytonosan cselekvő, Isten akaratát cselekvő, kösziklára építő emberi megnyilatkozásra, helytállásra van szükség.

Az alapige első fele azt jelenti, hogy Jézus bevezette a keresztény embert műhelytitkaiba, és odaállította az alkotás padja mellé, ahol az ember Istennek munkatársává lehet bizonyos feltételek mellett. Nem elegendő a farizeusi mentalitás, az utcasarkon való imádkozás, hogy lássák az emberek, és beszéljenek róla. Vissza kell vonulnod a te belső alkotó szobádba, ahol az értéket, a fényt a tiszta lelkiismereted forrása adja. Ez azt jelenti, hogy Jézus ma is keresi, szellemi ráhatása ma is kutatja az engedelmes, jószándékú tanítványokat, akik elindulnak ama keskeny ösvényen, a keskeny kapu felé, mely az életre viszen. Az alapige első része azt is jelenti, hogy a helyes lelki értékek keresése, megtalálása ma is éppen olyan követelmény, mint kétezer évvel ezelőtt. Nem olyan, mint a ruha, amely megrégedik, divatjamúlt lesz, s később még a foltozást sem bírja meg, elreped az öltésnél még akkor is, ha a szekrényben tartottuk. E figyelmeztetés olyan, mint a gyémánt, amely sem fényre, sem hidegre, sem időre nem reagál. Nem is olyan, mint a festék, amelyet ilyen vagy amolyan elgondolás szerint rá lehet mázolni, s azután

egy újabb elgondolás szerint az előbbi színt el lehet tüntetni; hanem olyan, mint az ősznek ezer színpompája, melyet nem igen lehet utánozni. Jézus beszéde nem évült el, nem kopott meg, mint sok, mások által lefektetett tétel, mely idővel tévesnek bizonyult. Egyszóval: a felolvasott bibliai rész mindig időszerű, csak az a kérdés, hogyan lehetünk az Őt követő igaz keresztények, és nem csupán Uram! Uram! kiáltozók.

Először is pontos meghatározás és célkitűzés szükséges, amely a józan ítélet segítségével különválasztja a mítoszt a lelkiesség értékétől. Igaz, hogy Jézus csupán a múlt prófétáinak világát, vallásos elképzeléseiket hallomásból ismerte, de Ő már új hangnemet ütött meg, és a szemet szemért elv helyett a szeretet mindent átszövő elvét hangoztatta, tehát egészen új utakon indult el. Nekünk már könnyebb, mert kötetekre menő elemzéseket olvashatunk el Jézus ténykedéséről, a kereszténység erényeiről és fogyatékosságairól. Tudnunk kell, szelleme mit vár tőlünk, követőitől. Különösen nekünk, akik több mint négy évszázadon keresztül annyiszor voltunk a támadók keresztültüzeiben.

Jézus gondolatvilágát, eszményi tanítását vizsgáló egyének közül, én e sok elmélet közül csak egy ember megállapítását említem meg ez alkalommal. Nem is azért, hogy elfogadd, nem is azért, hogy mi unitáriusok ezt hisszük, hanem azért, hogy gondolatot ébresszen benned, Testvérem, és ha hazamentél, s hétköznapi életed terhét újra felvetted, akkor elgondolkozzál fellette, és ajkadat többé ne hagyja el üres Uram! Uram! kiáltás, és kezd el lelkivilágod, vallásos épületedet kösziklára építeni.

Williams James, a nagy vallásos pszichológus szerint, ami a vallást vallássá teszi az emberben, az az isteni jelenlétnek a megérezése, ami komoly, és hangulattal tölti el, ami boldog megnyugvást és örömet ad neki. Tehát nem egyébről van szó, mint túlaradó örömről, megelégedésről, mely az arcon is kifejezésre jut, lelki harmóniát teremt, és erős szilárd lelkivilág megépítésére serkent.

Williams James a vallásosságnak két típusát különbözteti meg. Egyik az egyszerszületettek vagyis egészséges kedélyűek, akik megrázkódtatás nélkül vallásosak, akikből nem a szenvedés kényszeríti ki ezt az érzetet, hanem a harmonikus lelkiesség. Ezek természetüknél fogva optimisták, az életet jónak, ragyogónak látják, tehát számukra nem büntetés a létezésük. Nekünk nagyon is megfelel ez az elképzelés, vélemény, megállapítás.

A második típusa a vallásosságnak a kétszerszületett, vagy a beteges kedélyűek. Ezek az életnek csupán a sötét oldalát látják, természetesen peszsimisták. Addig állandóan meghasonlottak az étellel szemben, amíg újra nem születnek. Náluk a megtérés állítja helyre a lélek egyensúlyát. S ezek, ha későre vagy egyáltalán nem következik be, örökre elvesztek a vallásos élet számára. Ezeknek ajkáról könnyen hangozhatnak el az Uram! Uram! kiáltás. Tehát, Testvérem, ne a csodákat várd, és Jézusban ne a csodatevőt keresd, mert ő szellemi erejével, lelki gazdagságával akarta rábírní kortársait majd mindkét egészséges szemléletre, Isten imádatára.

Az alapige második része arra szólít fel, hogy a jó kereszténynek cselekednie kell az Isten akaratát, szilárd alapokra kell helyeznünk vallásos vilá-

gunkat. Ezzel kapcsolatosan tisztában kell lennünk azzal, hogy értelmünkkel csupán felfogni képtelenek vagyunk, mert meghaladja képességünket, ellenben az értelmén túl van a vallásos szükséglet, melynek alapja a hit, amely állandó vonzódást teremt Istenhez. E cél érdekében szüntelenül cselekednünk kell Isten akaratát, melyben segítségünkre lehet az akaratunk. Shakespeare szerint: „testünk a kert, akaratunk a kertész”. A jézusi akaratnak jelképes kifejezése a kösziklára épített ház, melyet sem a vihar, eső, szél le nem dönthet. S amíg ezt meg nem valósíthattuk, addig a mi vallásos életünk virágházi szemléletet nyújt: látod a bent növő szép virágokat, különlegességeket, de csak kívülről szemlélheted, mert közted és a valóság között van az üvegfal.

Egyszer meg kell értenünk, éreznünk, hogy a vallásos érzés, akarat megszerzése Isten közelségét jelenti. Lehet: hogy valamikor úgy érezted, hogy csalódtál benne, de később föled hajolt, segített letenni a kösziklára építendő ház fundamentumát, és azt súgta füledbe: többé már nem bánom, hogy embert teremtettem a földre! Látszódjon arcodon, hogy templomban voltál, Istenhez egy lépéssel közelebb jutottál. Minden megnyilatkozásoddal, cselekedeteddel bizonyítsad, hogy elkezded lerakni erős kösziklára lelkivilágod épületét, s így kívánod betölteni Isten parancsolatát. Ámen.

LÉGY HÍV MINDHALÁLG (Úrvacsorai agenda)*

Jel 2,10/b

Talán nem egészen az Úrasztala mellé találó bibliai vers, amelyet idézek, de az ünnepnek jelentősége és üzenete, alkalomszerűsége indokolja elképzeléseimet, és alátámasztja azt, amit hangsúlyozni szeretnék az ünneplő gyülekezet előtt, hogy amikor megállanak ez asztal mellett, s veszik a Jézusra emlékeztető jegyeket, gondoljanak arra is, ami 1100 éven át megtartotta, megőrizte őseinket, s amiben bízhatunk mi, a jelenben élők is. Hiszen a millicentenárius évfordulóját ünnepli ez évben minden magyar, bárhol is él, akár egy tömbben vagy szétszórta, megelégedetten, vagy állandó vergődés, vesződés közepette, nyugodtan vagy megmaradásért folytatott harcban. Ha felidézük, vagy végiggondoljuk az elmúlt ezeregy száz évet, a honfoglalástól mostanáig, könnyen megállapíthatjuk, hogy nemzetünk élete nem volt felhőtlen. Oly sok próbatétel elé állította az elfoglalt földrészen élő őseinket.

---

* Elhangzott Kálnokon az 1996 augusztusában megtartott millicentenáriumi ünnepségen.